

โครงการเพิ่มศักยภาพพระบงานเกษตรภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร
ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๑. หน่วยงานรับผิดชอบ

หน่วยงานหลัก : กรมส่งเสริมการเกษตร

หน่วยงานบูรณาการ : หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/นโยบาย

๒.๑ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๒.๒ ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท แผนแม่บท ๑๕ พลังทางสังคม ประเด็นแผนย่อย ๔.๑.๑ การเสริมสร้างทุนทางสังคม

๒.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ หมายเหตุที่ ๙ ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม : แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

๒.๔ นโยบายรัฐบาล : พัทธษัรรักษำไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สืบสานต่อยอดโครงการพระราชดำริ และโครงการตามแนวพระราชดำริ เพื่อความยั่งยืนในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวางรากฐานของประเทศ การขับเคลื่อนการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (นายอนุทิน ชาญวีรกูล นายกรัฐมนตรี : ๒๙ กันยายน ๒๕๖๘)

๒.๕ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๓. หลักการและเหตุผล

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ไปทรงเยี่ยมราษฎรในชนบททางไกลและทุรกันดารทั่วประเทศ มาตั้งแต่ยังเยาว์พระชันษา ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทำให้ทรงทราบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความยากจน ความขาดแคลนอาหารและปัจจัยต่าง ๆ การขาดบริการสาธารณสุขและการศึกษา จึงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะทรงช่วยเหลือเด็กและเยาวชนและประชาชนที่ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดาร สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓ และได้ทรงงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา มากกว่า ๓๐ ปี แต่ละปีมีเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสในพื้นที่ทุรกันดารได้รับการพัฒนา โดยการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้กำหนดเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาไว้ว่า “เด็กและเยาวชนมีโภชนาการดี สุขภาพแข็งแรง ใฝ่เรียนรู้ ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน มีความรู้ และทักษะทางวิชาการและการอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ภาควมูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติได้”

ปัจจุบัน สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับสถานศึกษาในโครงการตามพระราชดำริทุกสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ ๕ เป็นแผนระยะ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๙) ขึ้น เพื่อเชื่อมต่อกับพัฒนาในช่วงที่ผ่านมาเข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนประเทศไทยแลนด์ ๔.๐ การเข้าเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน การเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ และสังคมดิจิทัล เพื่อให้เด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารได้รับการเตรียมพร้อม สามารถก้าวไปพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ ฉบับที่ ๕ นี้ จึงได้จัดทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ที่เน้นนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและของทุกภาคส่วนที่สนับสนุนการพัฒนา และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป้าหมาย ตลอดจนร่วมกันผลักดันการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ สามารถปรับให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ของแต่ละพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแตกต่างกันไป

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้เข้าร่วมสนองงานโครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมชลประทาน กรมหม่อนไหม และสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ขับเคลื่อนและเชื่อมโยงกลไกโรงเรียน ผู้ปกครอง องค์กรส่วนตำบล สหกรณ์ และวิสาหกิจชุมชน ระบบงานเครือข่ายชุมชนโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตรภายใต้วัตถุประสงค์แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร และบังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ส.ป.ก. จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพระบบงานเกษตร ภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อให้โรงเรียนเป็นกลไกที่เชื่อมโยงกับชุมชน ก่อเกิดการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง เสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อสนับสนุนโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในการพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะด้านการเกษตร มีโภชนาการที่ดี มีสุขภาพแข็งแรง สามารถลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง รักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ภาควิชาใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

๔.๒ เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ ครอบคลุมและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนานักเรียนและโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน

๔.๓ เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นศูนย์บริการความรู้ให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน

๕. กลุ่มเป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการ

โรงเรียนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนในเขตปฏิรูปที่ดิน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๔๕ โรงเรียน

๖. วิธีดำเนินงาน

- ๖.๑ ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์และจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการ
- ๖.๒ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานให้ ส.ป.ก.จังหวัด และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ๖.๓ จัดสรรงบประมาณให้ ส.ป.ก. จังหวัด
- ๖.๔ ส.ป.ก.จังหวัด ดำเนินการฝึกอบรมนักเรียน สร้างทักษะกระบวนการเรียนรู้ระบบงานเกษตร
- ๖.๕ สนับสนุนวัสดุการเกษตรปัจจัยการผลิตให้แก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน เพื่อจัดทำระบบงานเกษตรในการสนับสนุนอาหารกลางวันให้นักเรียนในโรงเรียน
- ๖.๖ การรายงานความก้าวหน้า ผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำเดือนในระบบ ALRO Tracking และรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี
- ๖.๗ ประสานและติดตามความก้าวหน้าผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม
- ๖.๘ การสร้างภาพลักษณ์ผลการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ
- ๖.๙ พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

๗. ตัวชี้วัด

- ๗.๑ เชิงปริมาณ : โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมตามแนวพระราชดำริเพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันให้นักเรียน จำนวน ๔๕ โรงเรียน ๒๔ จังหวัด
- ๗.๒ เชิงคุณภาพ
 - ร้อยละ ๗๐ ของปริมาณผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตได้ถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ ประกอบอาหารกลางวัน (ผลผลิตทางการเกษตร หมายถึง ผลผลิตที่มีการผลิตขึ้นในโรงเรียน ภายใต้โครงการฯ ของโรงเรียน)
 - ร้อยละ ๖๐ นักเรียนของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและสามารถขยายผลสู่ครอบครัวหรือชุมชน

๘. งบประมาณ

- รวมทั้งสิ้น ๒,๙๓๗,๑๒๕ บาท (สองล้านเก้าแสนสามหมื่นเจ็ดพันหนึ่งร้อยยี่สิบห้าบาทถ้วน) ประกอบด้วย
- ๘.๑ งบประมาณตาม พ.ร.บ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๙ จำนวน ๑,๔๓๓,๑๐๕ บาท (หนึ่งล้านสี่แสนสามหมื่นสามพันหนึ่งร้อยห้าบาทถ้วน)
 - ๘.๒ เงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามแผนการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๖๙ จำนวน ๑,๕๐๔,๐๒๐ บาท (หนึ่งล้านห้าแสนสี่พันยี่สิบบาทถ้วน)

๙. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

๑ ตุลาคม ๒๕๖๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๙

๑๐. ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการมีระบบงานเกษตร เพื่อสนับสนุนอาหารกลางวันให้นักเรียน นักเรียนมีโภชนาการที่ดี สุขภาพแข็งแรง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง

๑๐.๒ นักเรียนของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารในเขตปฏิรูปที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในระบบงานเกษตร เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถขยายผลสู่ครอบครัวและชุมชน

๑๐.๓ โรงเรียนสามารถเป็นศูนย์กลางบริการในการเชื่อมโยงความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชน